

Besparingar och förklaringar

Jag träffade för en tid sedan en konsult som en gång i tiden för land och rike runt och förkunnade ledarskapets psykologi. Den rätta chefen var han (eller hon) som fungerade som samordnare och katalysator för sina anställda. Det var de som skulle bestämma och chefen som skulle verkställa (nåja, en viss möjlighet att påverka besluten fanns naturligtvis). Idag var han fortfarande verksam som konsult. Budskapet hade emellertid förändrats. Nu skulle chefen vara den starka och beslutsamma med företagets (organisationens) lönsamhet och effektivitet som ledstjärnor. Så kan det gå med teorier och visioner. Frågan är vad det är för faktorer som styr förändringens vindar.

För tjugio år sedan var enigheten stor kring synen på socialbidrag. Det skulle vara en rättighet, närmast ett socialförsäkringstillägg som i vissa situationer skulle utbetalas utan närmare genomlysning av behovssituationen. Individens integritet skulle inte trädas för nära. Idag används ofta begreppet "hjälp till självhjälp" vilket låter positivt men i själva verket innebär att den behövande först måste vända ut och in på sin situation och pröva andra alternativa möjligheter innan socialbidraget kommer ifråga.

Det fanns också en tid, inte alltför avlägsen, då arbetsmarknaden ansågs överhettad och profeter förkunnade att arbete minsann inte var livets mening. Ett sabatsår för alla för personlig utveckling borde vara en strävan att genomföra och att vara en "hoppjerka" var något positivt som gav erfarenheter. Nu är det mera

viktigt att hålla fast vid ett jobb. Om avskedanden blir aktuella är det viktigt att hålla fast vid principen "sist in – först ut".

Synen på barnomsorgen är kanske den som förändrat sig snabbast. Det var inte länge sedan målet var att alla som behövde barnomsorg också skulle ha tillgång till den och dessutom en barnomsorg av god kvalitet. Kvinnor skulle ha valfrihet (underförstått rätt till arbete). Nu talas om vårdbidrag för att värna om denna valfrihet (underförstått kvinnan skall stanna i hemmet). Samtidigt börjar debatten också kretsa kring olika möjligheter att begränsa tillgången på barnomsorg. Bo Söderstens tankar är inte de enda.

Skolan skall börja ta emot sexåringar. Det har tidigare kraftigt tillbakavisats av pedagogiska skäl. Samma skäl åberopas nu för tidigare skolgång. Endast periferiskt talas om att förändringen också innebär att man sparar pengar genom att dra in barnomsorgen och placera barnen i redan befintliga skolmiljöer.

Men viktigast av allt. Den generella välfärden har på sina håll börjat ifrågasättas. Ett av riksdagspartierna föreslår på allvar att barnbidraget inte skall vara generellt utan begränsat till behovande. Varför bara barnbidraget? Så fingrar man på grundbulten i vårt välfärdsystem genom att i det här fallet flirta med barnlösa och välsituerade och locka med lägre skatter.

Självklart kan allt ifrågasättas. Men det är påtagligt vilket nära samband de "nya" tankarna har med den samhällsekonomiska situationen. Och inget fel i det. Bistra tider föder jordnära tankar. Vad man skulle önska är emellertid lite mer ärliga redovisningar av bakgrunden. Säg att vi inte har råd just nu. Att vi måste tumma lite på våra visioner, men att vi fortfarande slår vakt om gemenskap och solidaritet i samhällslivet. Skona oss från tafatta försök att ge besparingarna en falsk glans genom att klä dem i fina nya principdräkter. Det är ingen större svårighet att se att "kejsaren är naken".